

Ez da *low cost*

Kostu apaleko edo *low cost* ekonomia indarrez hedatzen ari den errealitatea da, nahiz eta zaila den bere tamaina zehaztea. Ez da erraza neurtzea sarritan katramila edota merkataritza amua baino ez dena. Nola-nahi ere, ekonomia krisiaren ondoren biztanleriaren zati handi baten erosteko ahalmenaren galerak bultzatuta *low cost* estrategia ekonomia sektore gehienetara zabaldu da.

Aldekoen argudioa honako hau da: krisiaren ondoren erosteko ahalmenaren galera nabaria eman da eta pertsona ugari ezin diote lehengo kontsumo mailari eutsi. Ingurumaria horretan sortzen dira prezio egokia duten produktu edo zerbitzuak eskaintzeko prest dauden enpresak. Beraz, bezeroari begira jarrita enpresa horiek beren produkzio kostuak doitu egin behar izaten dituzte. Lehen begirada batez, merkatura bideratutako estrategia horrek lehiarako argudio sendoa du. Harago joanda, gizarte ardura handiko enpresak direla diote ahots batzuek, krisiak gehien kaltetutako jendea-ri ondasun eta zerbitzuak eskuratzeko erraztasunak eskaintzen dizkiotela. Bada, ikuspegi hori amarrua da eta sako-neko egoerak beste zerbaitek erakusten du.

Hasteko, ekonomia mota hori ez zen 2008ko krisiarekin jaio. Aurreko mendearen amaieran enpresa batzuk prozedura hau erabiltzen hasi ziren kostuak murrizteko. Beraz, ez da bezeroari begira jarritako enpresa estrategia, baizik eta enpresen barne kostuak kontuan har-

**LAN BALDINTZEN NARRIADURAK
ETA "LOW COST" ENPRESEK
HORNITZAILEEKIKO DUTEN
HARREMAN BERTIKALEK ETA
LAN BALDINTZA ESKASEK BEREN
PRODUKTU EDO ZERBITZUEN
KALITATEA ZALANTZAN
IPINTZEN DUTE**

tzen duena. Kostu horiek beheartzeko helburua giltzarria da, batez ere soldatak murriztuta lan kostuak apaltzea. Aire edo oihalgintza sektoreetan asko erabiltzen da eta bertako jomuga nagusia lan baldintzak murriztea izan da. Ondorioz, ezaguna denez lan gatazkak ugaritu eta lanaren narriadura areagotu egin da sektoreetan. Ekonomia digitalean ere prezio lehiakorren estrategia hau ezarrita dago eta autonomo faltsuen lan sisteman oinarritzen da. Honela, gizarte segurantzaren kostuak saihesten dira eta finantza etekin mardulak eskuratzeko aukera ematen die enpresa horiei.

Herri eta auzoetako denda txikiek dituzten biziratuteko arazoetan frankizia gisako *low cost* kateen ezarpenek erantzukizun itzela dute. Prezio apalak jasan ezin dituzten komertzioak desagertzeko bidean dira eta hasiera batean bezeroa-

ren onura den prezio apala epe luzean ahitu daiteke oligopolioak indartuz doazen neurrian.

Gainera, esan beharra dago lan baldintzen narriadurak eta *low cost* enpresek hornitzaileekiko duten harreman bertikalek eta lan baldintza eskasek beren produktu edo zerbitzuen kalitatea zalantzan ipintzen dutela. Eta errealitate horrek zuzenean desegiten du enpresa mota horiek bezeroarekiko onura bilatzen dutela esaten dutenen ikuspegia.

Horrenbestez, esan daiteke *low cost* ekonomiak gizarte eta ingurugiro kostu esanguratsuak sortzen dituela. Prezioen inguruko lehia lan kostuak murrizteko soldata mailaren kaltetan eta langileen baldintzen narriaduran oinarritzen da. Kostuen murrizketa berrikuntzaren bidez ere eman liteke baina horrek inbertsio sendoak eskatzen ditu eta enpresa mota hauek epe laburreko etekin azkarrak bilatzen dute.

Honez gain, prezio apalen atzean ingurumenaren kutsadura eta narriadura dago (aire eta aisialdi zerbitzuak, adibidez), edo oihalgintzan ematen den produkzioaren deslokalizazioa. Hots, kostu apalaren estrategiak ekonomia kostu esanguratsua duten gizarte eta ingurugiro arloko kanpo eragin negatibo andana ekartzen du. Eragin negatibo horiek guztiak jendarteak ordaintzen ditu zergen bidez. Beraz, kostu horiek produktu edo zerbitzu merkeen prezioei erantsiko bagenie, *low cost* delakoaren iruzurraz jabetuko ginatke. ●

MIKEL ZURBANO
EHU-KO IRAKASLEA